Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (třetího senátu)

16. listopadu 2016*

„Řízení o předběžné otázce — Duševní a průmyslové vlastnictví — Směrnice 2001/29/ES — Autorské právo a práva s ním související — Články 2 a 3 — Právo na rozmnožování a právo na sdělování veřejnosti — Rozsah — ‚Komerčně nedostupné' knihy, které nejsou nebo již nejsou uveřejněny — Vnitrostátní právní úprava, která kolektivního správce pověřuje výkonem práv na digitální využívání nedostupných knih pro komerční účely — Zákonná domněnka svolení autorů — Neexistence mechanismu zajišťujícího skutečné a individuální informování autorů"

Ve věci C-301/15,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podaná rozhodnutím Conseil d'État (Státní rada, Francie) ze dne 6. května 2015, došlým Soudnímu dvoru dne 19. června 2015, v řízení

Marc Soulier,

Sara Doke

proti

Premier ministre,

Ministre de la Culture et de la Communication,

za přítomnosti:

Société française des intérêts des auteurs de l'écrit (SOFIA),

Joëlle Wintrebert a dalších,

SOUDNÍ DVŮR (třetí senát),

ve složení L. Bay Larsen, předseda senátu, M. Vilaras, J. Malenovský (zpravodaj), M. Safjan a D. Šváby, soudci,

generální advokát: M. Wathelet,

vedoucí soudní kanceláře: V. Tourrès, rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 11. května 2016,

* Jednací jazyk: francouzština.

s ohledem na vyjádření předložená:

— za M. Souliera a S. Doke F. Macrezem, advokátem,

— za Société française des intérêts des auteurs de l'écrit (SOFIA) C. Caronem a C. Fouquetem, advokáty,

— za francouzskou vládu D. Colasem a D. Segoinem, jako zmocněnci,

— za českou vládu M. Smolkem a D. Hadrouškem, jakož i S. Šindelkovou, jako zmocněnci,

— za německou vládu T. Henzem a M. Hellmannem, jakož i D. Kuon, jako zmocněnci,

— za italskou vládu G. Palmieri, jako zmocněnkyní, ve spolupráci s S. Fiorentinem, avvocato dello Stato,

— za polskou vládu B. Majczynou, M. Drwięckim a M. Nowakem, jako zmocněnci,

— za Evropskou komisi J. Hottiaux a J. Samnadda, jakož i T. Scharfem, jako zmocněnci,

po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 7. července 2016,

vydává tento

Rozsudek

1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu článků 2 a 5 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/29/ES ze dne 22. května 2001 o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti (Úř. věst. 2001, L 167, s. 10; Zvl. vyd. 17/01, s. 230).

2 Tato žádost byla předložena v rámci sporu mezi Marcem Soulierem a Sarou Doke na jedné straně a Premier ministre (předseda vlády) a ministre de la Culture et de la Communication (ministr kultury a komunikace) na straně druhé ve věci legality décret no 2013-182, du 27 février 2013, portant application des articles L. 134-1 à L. 134-9 du code de la propriété intellectuelle et relatif à l'exploitation numérique des livres indisponibles du XXème siècle (nařízení č. 2013-182 ze dne 27. února 2013, kterým se provádí články L. 134-1 až L. 134-9 zákoníku duševního vlastnictví a který se týká digitálního využívání komerčně nedostupných knih z 20. století) (JORF ze dne 1. března 2013, s. 3835).

Právní rámec

Mezinárodní právo

Bernská úmluva

3 Článek 2 Bernské úmluvy o ochraně literárních a uměleckých děl (Pařížský akt ze dne 24. července 1971), ve znění změny ze dne 28. září 1979 (dále jen „Bernská úmluva"), v odstavcích 1 a 6 mimo jiné stanoví:

„1. Výraz ‚literární a umělecká díla' zahrnuje všechny výtvory z literární, vědecké a umělecké oblasti, bez ohledu na způsob nebo formu jejich vyjádření jako: knihy, […].

[…]

6. Díla uvedená v tomto článku požívají ochrany ve všech státech Unie. Tato ochrana působí ve prospěch autora a jeho právních nástupců.“

4 Článek 3 odst. 1 a 3 Bernské úmluvy stanoví:

„1. Podle této úmluvy jsou chráněni:

a) autoři, kteří jsou občany některého ze států Unie, pro svá díla, ať již uveřejněná, či nikoli;

[…]

3. ‚Uveřejněnými díly‘ se rozumějí díla vydaná se svolením jejich autorů, ať již rozmnoženiny byly zhotoveny jakýmkoli způsobem, pokud nabídka takových rozmnoženin uspokojuje, s ohledem na povahu díla, přiměřené potřeby veřejnosti. […]“

5 Článek 5 této úmluvy mimo jiné v odstavcích 1 a 2 uvádí:

„1. Autoři mají ve vztahu k dílům, pro něž jsou chráněni podle této úmluvy, v ostatních státech Unie kromě státu původu díla práva, která příslušné zákony již přiznávají nebo v budoucnu přiznají jejich občanům, jakož i práva zvlášť přiznaná touto úmluvou.

2. Požívání a výkon těchto práv není podroben žádné formalitě; toto požívání a tento výkon nezávisí na ochraně platné ve státě původu díla. Proto se s výhradou ustanovení této úmluvy řídí rozsah ochrany, jakož i právní prostředky vyhrazené autorovi k hájení jeho práv výlučně zákony státu, kde se uplatňuje nárok na ochranu.“

6 Článek 9 uvedené úmluvy mimo jiné v odstavci 1 uvádí:

„Autoři literárních a uměleckých děl chráněných touto úmluvou mají výlučné právo udílet svolení k rozmnožování těchto děl jakýmkoli způsobem nebo v jakékoli podobě.“

7 Článek 11a téže úmluvy v odstavci 1 mimo jiné stanoví:

„Autoři literárních a uměleckých děl mají výlučné právo udílet svolení:

[…]

2° k jakémukoliv veřejnému sdělování po drátě nebo bezdrátově díla vysílaného rozhlasem či televizí, uskutečňuje-li toto sdělování jiná organizace než původní;

[…]“

Smlouva WIPO o právu autorském

8 Světová organizace duševního vlastnictví (WIPO) přijala v Ženevě dne 20. prosince 1996 smlouvu WIPO o právu autorském (dále jen „smlouva WIPO o právu autorském“), která byla schválena jménem Společenství rozhodnutím Rady 2000/278/ES ze dne 16. března 2000 (Úř. věst. 2000, L 89, s. 6).

9 Článek 1 odst. 4 smlouvy WIPO o právu autorském, nadepsaný „Vztah k Bernské úmluvě“, uvádí:

„Smluvní strany musí vyhovět článkům 1 až 21 a Příloze Bernské úmluvy.“

Unijní právo

10 Body 9, 15 a 32 odůvodnění směrnice 2001/29 uvádí:

„(9) Jakákoliv harmonizace autorského práva a práv s ním souvisejících musí vycházet z vysoké úrovně ochrany, jelikož taková práva jsou pro duševní výtvory zásadní. Jejich ochrana napomáhá zajistit udržení a rozvoj tvořivosti v zájmu autorů, výkonných umělců, výrobců, spotřebitelů, kultury, průmyslu a široké veřejnosti. Duševní vlastnictví bylo proto uznáno za nedílnou součást vlastnictví.

[…]

(15) Diplomatická konference konaná pod záštitou Světové organizace pro duševní vlastnictví (WIPO) v prosinci roku 1996 vedla k přijetí dvou nových smluv, ‚Smlouvy WIPO o autorském právu‘ a ‚Smlouvy WIPO o výkonech výkonných umělců a zvukových záznamech‘, které se zabývají ochranou autorů a ochranou výkonných umělců a výrobců zvukových záznamů. Výše uvedené smlouvy významně aktualizují mezinárodní ochranu autorského práva a práv s ním souvisejících, a to se značným ohledem na takzvanou ‚digitální agendu‘, a zdokonalují prostředky pro celosvětový boj s porušováním autorského práva. [Evropská unie] a většina členských států již uvedené smlouvy podepsala a probíhá příprava ratifikace těchto smluv [Unií] a členskými státy. Tato směrnice rovněž slouží k provádění mnoha nových mezinárodních závazků.

[…]

(32) Tato směrnice stanoví vyčerpávající výčet výjimek a omezení práva na rozmnožování a práva na sdělování veřejnosti. Některé výjimky nebo omezení jsou použitelné popřípadě pouze u práva na rozmnožování. To [Tento výčet] patřičně zohledňuje rozdílné právní tradice v členských státech, přičemž je zároveň zajištěno [a směřuje k zajištění řádného] fungování vnitřního trhu. Členské státy by měly dospět k jednotnému používání těchto výjimek a omezení, které bude v budoucnu při přezkoumávání prováděcích právních předpisů hodnoceno.“

11 Článek 2 směrnice 2001/29, nadepsaný „Právo na rozmnožování“, uvádí:

„Členské státy stanoví výlučné právo udělit svolení nebo zakázat přímé nebo nepřímé, dočasné nebo trvalé rozmnožování jakýmikoliv prostředky a v jakékoliv formě, vcelku nebo po částech:

a) pro autory v případě jejich děl;

[…]“

12 Článek 3 odst. 1 této směrnice, nadepsaný „Právo na sdělování děl veřejnosti a právo na zpřístupnění jiných předmětů ochrany veřejnosti“, stanoví:

„Členské státy poskytnou autorům výlučné právo udělit svolení nebo zakázat jakékoliv sdělení jejich děl veřejnosti po drátě nebo bezdrátově včetně zpřístupnění jejich děl veřejnosti takovým způsobem, že každý jednotlivec ze strany veřejnosti má k těmto dílům přístup z místa a v době, které si zvolí.“

13 Článek 5 dané směrnice, nadepsaný „Výjimky a omezení“, mimo jiné v odstavcích 2 a 3 uvádí, že členské státy mohou stanovit různé výjimky z práva na rozmnožování a práva na sdělování veřejnosti, jež jsou stanovena v článcích 2 a 3 téže směrnice, nebo jejich omezení, a to v případech, které jsou v tomto článku uvedeny.

Francouzské právo

14 Loi no 2012-287, du 1er mars 2012, relative à l'exploitation numérique des livres indisponibles du XXème siècle (zákon č. 2012-287 ze dne 1. března 2012 o digitálním využívání komerčně nedostupných knih z 20. století) (JORF ze dne 2. března 2012, s. 3986) doplnil hlavu III knihy I první části code de la propriété intellectuelle (zákoník duševního vlastnictví), která se věnuje „Využívání práv“ souvisejících s právem autorským, o kapitolu IV, nadepsanou „Zvláštní ustanovení ohledně digitálního využívání komerčně nedostupných knih“, kterou tvoří články L. 134-1 až L. 134-9 tohoto zákoníku. Některé z těchto článků později pozměnil nebo zrušil loi no 2015-195, du 20 février 2015, portant diverses dispositions d'adaptation au droit de l'Union européenne dans les domaines de la propriété littéraire et artistique et du patrimoine culturel (zákon č. 2015-195 ze dne 20. února 2015 o různých ustanoveních pro přizpůsobení právu Evropské unie v oblastech literárního a uměleckého vlastnictví a kulturního dědictví) (JORF ze dne 22. února 2015, s. 3294).

15 Články L. 134-1 až L. 134-9 zákoníku duševního vlastnictví, ve znění těchto dvou zákonů, zní takto:

„Článek L. 134-1

Komerčně nedostupnou knihou ve smyslu této kapitoly se rozumí kniha uveřejněná ve Francii před 1. lednem 2001, kterou již žádné vydavatelství nešíří pro komerční účely a která není v současné době uveřejněna v tištěné ani digitální podobě.

Článek L. 134-2

Zřizuje se veřejná databáze, kterou volně a bezplatně zpřístupňuje služba pro komunikaci veřejnosti on-line a v níž jsou registrovány komerčně nedostupné knihy. Francouzská národní knihovna dohlíží na její zavedení a aktualizaci a na zápis údajů uvedených v článcích L. 134-4, L. 134-5 a L. 134-6.

[…]

Článek L. 134-3

I. Je-li kniha zapsána v databázi uvedené v článku L. 134-2 po dobu delší než šest měsíců, právo udělit svolení k jejímu rozmnožování a zobrazování v digitální podobě vykonává organizace pro výběr a rozúčtování autorských odměn, která je upravena v hlavě II knihy III této části a jež byla k tomu účelu autorizována ministrem kultury.

S výjimkou případu uvedeného v třetím pododstavci článku L. 134-5 je svolení k rozmnožování a zobrazování knihy v digitální podobě udělováno za poplatek, nevýlučně a na dobu nejvýše pěti let, kterou lze prodloužit.

II. Autorizované organizace mají způsobilost vystupovat před soudem na obranu práv, jejichž správou jsou pověřeny.

III. Autorizace uvedená v odstavci I se uděluje s přihlédnutím:

[…]

2° k paritnímu zastoupení autorů a vydavatelů mezi členy a v řídících orgánech;

[…]

5° ke spravedlivému nastavení pravidel pro rozúčtovaní částek vybraných od právních nástupců, bez ohledu na to, zda jsou či nejsou smluvními stranami vydavatelské smlouvy. Výše částek, jež obdrží autor či autoři knihy, nesmí být nižší než výše částek, jež obdržel vydavatel;

6° k průkazným postupům, jejichž uplatnění navrhuje organizace pro identifikaci a vyhledání nositelů práv za účelem rozúčtování vybraných částek;

[…]

Článek L. 134-4

I. Autor komerčně nedostupné knihy nebo vydavatel, který je oprávněn k rozmnožování této knihy v tištěné podobě, mohou podat námitky proti výkonu práva udělit svolení, jež je uvedeno v čl. L. 134-3 odst. I prvním pododstavci, ze strany autorizované organizace pro výběr a rozúčtování autorských odměn. Tyto námitky jsou písemně podány subjektu uvedenému v čl. L. 134-2 prvním pododstavci, a to nejpozději do šesti měsíců od zařazení dotčené knihy do databáze uvedené v témže pododstavci.

[…]

Článek L. 134-5

V případě, že autor nebo vydavatel nepodají ve lhůtě stanovené v čl. L. 134-4 odst. I námitky, organizace pro výběr a rozúčtování autorských odměn navrhne, aby bylo svolení k rozmnožování a zobrazování komerčně nedostupné knihy v digitální podobě uděleno vydavateli, který má právo na rozmnožování této knihy v tištěné podobě.

[…]

Svolení k využívání, které je uvedeno v prvním pododstavci, udělí organizace pro výběr a rozúčtování autorských odměn výlučně a na dobu deseti let, která se automaticky obnovuje.

[…]

V případě, že nedojde k přijetí návrhu uvedeného v prvním pododstavci […], udělí organizace pro výběr a rozúčtování autorských odměn svolení k rozmnožování a zobrazování knihy v digitální podobě za podmínek stanovených v čl. L. 134-3 odst. I druhém pododstavci.

[…]

Článek L. 134-6

Autor a vydavatel, kteří jsou oprávněni k rozmnožování komerčně nedostupné knihy v tištěné podobě, společně kdykoli oznámí organizaci pro výběr a rozúčtování autorských odměn uvedené v článku L. 134-3 své rozhodnutí odejmout jí právo udělovat svolení k rozmnožování a zobrazování této knihy v digitální podobě.

Autor komerčně nedostupné knihy se může kdykoli rozhodnout, že organizaci pro výběr a rozúčtování autorských odměn uvedené v článku L. 134-3 odejme právo udělovat svolení k rozmnožování a zobrazování knihy v digitální podobě, pokud prokáže, že je jediným nositelem práv stanovených v uvedeném článku L. 134-3. Své rozhodnutí oznámí této organizaci.

[…]

Článek L. 134-7

Podmínky uplatnění této kapitoly, zejména podmínky přístupu do databáze uvedené v článku L. 134-2, povaha a formát shromažďovaných údajů a opatření týkající se zveřejňování, jež co nejlépe zajistí informování právních nástupců, a podmínky pro vydávání a odebírání autorizace organizacím pro výběr a rozúčtování autorských odměn podle článku L. 134-3 jsou upřesněny v nařízení Conseil d'État.

Článek L. 134-9

Odchylně od ustanovení prvního, druhého a třetího pododstavce článku L. 321-9 autorizované organizace uvedené v článku L. 134-3 použijí peněžní prostředky vybrané za využívání komerčně nedostupných knih, jež nemohly být rozúčtovány, neboť jejich adresáty nebylo možno určit či najít ve lhůtě stanovené v posledním pododstavci článku L. 321-1, na opatření na podporu tvorby, vzdělávání píšících autorů a četby mezi veřejností přijatá knihovnami.

[…]“

16 Prováděcí pravidla k článkům L. 134-1 až L. 134-9 zákoníku duševního vlastnictví byla v souladu s článkem L. 134-7 tohoto zákoníku následně upřesněna v nařízení č. 2013-182, které do uvedeného zákoníku mimo jiné vložilo článek R. 134-11, jenž stanoví:

„Opatření týkající se zveřejňování, jež jsou uvedena v článku L. 134-7, zahrnují informační kampaň vedenou na podnět ministra kultury ve spolupráci s organizacemi pro výběr a rozúčtování autorských odměn a profesními organizacemi v odvětví knih.

Tato kampaň zahrnuje prezentaci mechanismu pro službu poskytující informace veřejnosti online, online reklamní zásilky, zveřejnění reklamních letáků ve vnitrostátním tisku, jakož i šíření bannerů na zpravodajských internetových stránkách.

Uvedená kampaň je zahájena ke dni stanovenému v čl. R. 134-1 prvním pododstavci a běží po dobu šesti měsíců.“

Spor v původním řízení a předběžná otázka

17 Ve smyslu zákoníku duševního vlastnictví se „komerčně nedostupnou knihou“ rozumí kniha uveřejněná ve Francii před 1. lednem 2001, která již není šířena pro komerční účely ani není uveřejňována v tištěné či digitální podobě. Články L. 134-1 až L. 134-9 tohoto zákoníku zavedly mechanismus pro opětovné zpřístupnění těchto knih zajištěním jejich komerčního využívání v digitální podobě. Nařízení č. 2013-182 upřesnilo prováděcí pravidla k těmto ustanovením.

18 Návrhem došlým dne 2. května 2013 se M. Soulier a S. Doke, kteří jsou oba autory literárních děl, domáhají, aby Conseil d'État (Státní rada, Francie) zrušila nařízení č. 2013-182.

19 Na podporu svých návrhových žádání zejména tvrdí, že články L. 134-1 až L. 134-9 zákoníku duševního vlastnictví stanoví výjimku z výlučného práva na rozmnožování, které upravuje čl. 2 písm. a) směrnice 2001/29, nebo jeho omezení a že tato výjimka nebo omezení nepatří mezi výjimky a omezení taxativně uvedené v jejím článku 5.

20 Syndicat des écrivains de langue française (Svaz francouzsky píšících spisovatelů, SELF), sdružení Autour des auteurs a třicet pět fyzických osob následně vstoupily do řízení jako vedlejší účastníci na podporu návrhových žádání M. Souliera a S. Doke.

21 Předseda vlády i ministr kultury a komunikace navrhovali v žalobních odpovědích zamítnutí těchto návrhových žádání.

22 Společnost SOFIA následně vstoupila do řízení jako vedlejší účastnice a také navrhovala zamítnutí uvedených návrhových žádání. SOFIA se prezentuje jako společnost paritně tvořená autory a vydavateli, jež má spravovat právo udělit svolení k digitálnímu rozmnožování komerčně nedostupných knih a jejich zobrazování v digitální podobě, právo na veřejné půjčování, jakož i poplatek za soukromé digitální rozmnožování v oblasti psaných děl.

23 Předkládající soud zamítl všechny žalobní důvody M. Souliera a S. Doke, jež měly jiný právní základ než články 2 a 5 směrnice 2001/29, a poté zahájil přezkum žalobních důvodů týkajících se těchto článků, přičemž měl bez dalšího za to, že posouzení tohoto aspektu sporu závisí na výkladu uvedených článků.

24 Za těchto okolností se Conseil d'État (Státní rada, Francie) rozhodla přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžnou otázku:

„Brání [články 2 a 5] směrnice 2001/29 tomu, aby taková právní úprava, jaká [byla zavedena články L. 134-1 až L. 134-9 zákoníku duševního vlastnictví], pověřila autorizované organizace pro výběr a rozúčtování autorských odměn výkonem práva udělit svolení k digitálnímu rozmnožování ‚komerčně nedostupných knih' a jejich zobrazování v digitální podobě a současně umožňovala autorům těchto knih nebo jejich právním nástupcům podat námitky nebo ukončit výkon tohoto práva za podmínek v ní stanovených?"

K předběžné otázce

Úvodní poznámky

25 Je nesporné, že vnitrostátní právní úprava dotčená v původním řízení se týká nejen práva udělit svolení k rozmnožování komerčně nedostupných knih v digitální podobě ve smyslu čl. 2 písm. a) směrnice 2001/29, ale rovněž práva udělit svolení k jejich zobrazení v této podobě, a že takové zobrazení představuje „sdělování veřejnosti" ve smyslu čl. 3 odst. 1 uvedené směrnice.

26 Dále je nesporné, že tato právní úprava nespadá do působnosti žádné z výjimek a omezení, které mohou členské státy na základě článku 5 směrnice 2001/29 stanovit pro práva na rozmnožování a sdělování veřejnosti, jež jsou stanovena v čl. 2 písm. a) a čl. 3 odst. 1 této směrnice. Jak přitom vyplývá z bodu 32 odůvodnění uvedené směrnice, výčet výjimek a omezení povolených touto směrnicí je vyčerpávající.

27 Z toho plyne, že článek 5 směrnice 2001/29 se pro účely věci v původním řízení ukazuje jako irelevantní.

28 Za těchto podmínek je třeba mít za to, že podstatou otázky předkládajícího soudu je, zda čl. 2 písm. a) a čl. 3 odst. 1 směrnice 2001/29 musí být vykládány v tom smyslu, že brání tomu, aby taková vnitrostátní právní úprava, jaká je dotčena v původním řízení, pověřila autorizovanou organizaci pro výběr a rozúčtování autorských odměn výkonem práva udělit svolení k digitálnímu rozmnožování „komerčně nedostupných knih“ a k jejich sdělování veřejnosti v digitální podobě a současně umožňovala autorům těchto knih nebo jejich právním nástupcům podat námitky nebo ukončit výkon tohoto práva za podmínek v ní stanovených.

Odpověď Soudního dvora

29 Článek 2 písm. a) a čl. 3 odst. 1 směrnice 2001/29 uvádí, že členské státy poskytnou autorům výlučné právo udělit svolení k přímému nebo nepřímému rozmnožování jejich děl jakýmikoliv prostředky a v jakékoliv formě nebo jej zakázat, jakož i výlučné právo udělit svolení ke sdělení těchto děl veřejnosti nebo jej zakázat.

30 V tomto ohledu je třeba nejprve uvést, že ochraně, kterou tato ustanovení poskytují autorům, musí být přiznán široký rozsah (rozsudky ze dne 16. července 2009, Infopaq International, C-5/08, EU:C:2009:465, bod 43, a ze dne 1. prosince 2011, Painer, C-145/10, EU:C:2011:798, bod 96).

31 Tato ochrana musí být tudíž chápána zejména v tom smyslu, že není omezena na požívání práv zaručených čl. 2 písm. a) a čl. 3 odst. 1 směrnice 2001/29, ale vztahuje se také na výkon uvedených práv.

32 Takový výklad je podpořen Bernskou úmluvou, jejímž článkům 1 až 21 musí Unie vyhovět na základě čl. 1 odst. 4 Smlouvy WIPO o právu autorském, jejíž je Unie smluvní stranou a kterou má směrnice 2001/29 zejména provést, jak uvádí její bod 15 odůvodnění. Z článku 5 odst. 2 této úmluvy totiž vyplývá, že se ochrana, kterou zaručuje autorům, vztahuje na požívání i výkon práv na rozmnožování a sdělování veřejnosti, která jsou uvedena v jejím čl. 9 odst. 1 a čl. 11a odst. 1 a která odpovídají právům chráněným směrnicí 2001/29.

33 Dále je třeba zdůraznit, že práva, která autorům zaručují čl. 2 písm. a) a čl. 3 odst. 1 směrnice 2001/29, mají preventivní povahu v tom smyslu, že každé rozmnožení díla či jeho sdělení veřejnosti třetí osobou vyžaduje předchozí svolení jeho autora (pokud jde o právo na rozmnožování, v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 16. července 2009, Infopaq International, C-5/08, EU:C:2009:465, body 57 a 74, a ze dne 4. října 2011, Football Association Premier League a další, C-403/08 a C-429/08, EU:C:2011:631, bod 162, a pokud jde o právo na sdělování veřejnosti, v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 15. března 2012, SCF Consorzio Fonografici, C-135/10, EU:C:2012:140, bod 75, a ze dne 13. února 2014, Svensson a další, C-466/12, EU:C:2014:76, bod 15).

34 Z toho plyne, že s výhradou výjimek a omezení, které jsou taxativně uvedeny v článku 5 směrnice 2001/29, musí být každé užití díla třetí osobou bez takového předchozího svolení považováno za zásah do práv autora tohoto díla (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 27. března 2014, UPC Telekabel Wien, C-314/12, EU:C:2014:192, body 24 a 25).

35 Článek 2 písm. a) a čl. 3 odst. 1 směrnice 2001/29 však neupřesňují způsob, jakým musí být předchozí svolení autora vyjádřeno, takže tato ustanovení nelze vykládat v tom smyslu, že ukládají, aby takové svolení bylo nutně vyjádřeno explicitně. Naopak je třeba mít za to, že uvedená ustanovení rovněž umožňují vyjádřit jej implicitně.

36 Soudní dvůr tak měl ve věci, ve které mu byla položena otázka týkající se pojmu „nová veřejnost“, za to, že v situaci, kdy autor předem udělil výslovné a bezvýhradné svolení ke zveřejnění jeho článků na internetové stránce vydavatelství tisku, aniž využil kromě toho technologických prostředků

omezujících přístup k těmto dílům z jiných internetových stránek, lze mít v podstatě za to, že tento autor udělil svolení ke sdělení uvedených děl všem uživatelům internetu (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 13. února 2014, Svensson a další, C-466/12, EU:C:2014:76, body 25 až 28 a 31).

37 Cíl spočívající ve vysoké úrovni ochrany autorů, na který odkazuje bod 9 odůvodnění směrnice 2001/29, však znamená, že podmínky, za kterých lze připustit implicitní svolení, musejí být vymezeny striktně, aby nebyla zbavena obsahu samotná zásada předchozího svolení autora.

38 Každý autor musí být zejména skutečně informován o budoucím užití jeho díla třetí osobou a prostředcích, které má k dispozici pro případ, že si přeje zakázat toto užití.

39 Není-li totiž autor o tomto budoucím užití předem skutečně informován, není schopen k němu zaujmout stanovisko, a tudíž jej případně zakázat, takže samotná existence jeho implicitního svolení v tomto ohledu zůstává čistě hypotetická.

40 Proto neexistují-li záruky zajišťující skutečné informování autorů o zamýšleném užití jejich děl a o prostředcích, které mají k dispozici, aby toto užití zakázali, nemohou ve skutečnosti k takovému užití zaujmout jakékoli stanovisko.

41 Pokud jde o takovou vnitrostátní právní úpravu, jaká je dotčena v původním řízení, je třeba uvést, že tato právní úprava pověřuje autorizovanou organizaci výkonem práva udělit svolení k digitálnímu využívání komerčně nedostupných knih a autorům těchto knih současně umožňuje podat námitky před výkonem tohoto práva, a to ve lhůtě šesti měsíců od zápisu uvedených knih do databáze vytvořené k tomuto účelu.

42 Uplatnění práva podat námitku, které taková právní úprava stanovila ve prospěch všech nositelů práv k dotyčným knihám, zejména autorů, tak ve výsledku zakazuje užívání těchto děl, kdežto nepodání námitky autorem ve stanové lhůtě lze s ohledem na čl. 2 písm. a) a čl. 3 odst. 1 směrnice 2001/29 chápat jako vyjádření jeho implicitního svolení k uvedenému užití.

43 Z předkládacího rozhodnutí však nevyplývá, že uvedená právní úprava zahrnuje mechanismus zajišťující skutečné a individuální informování autorů. Není tedy vyloučeno, že někteří z dotyčných autorů ve skutečnosti vůbec nevědí o zamýšleném užití jejich děl, a nejsou tedy schopni k němu zaujmout stanovisko v tom či onom smyslu. Za těchto podmínek nelze pouhou neexistence námitek z jejich strany považovat za vyjádření jejich implicitního svolení k tomuto užití.

44 Platí to tím spíše, že taková právní úprava se týká knih, které sice v minulosti byly zveřejňovány a šířeny pro komerční účely, avšak v současné době již nejsou. Tento zvláštní kontext brání tomu, aby bylo možné důvodně předpokládat, že nepodají-li námitky, jsou všichni autoři těchto „zapomenutých“ knih příznivě nakloněni „oživení“ jejich děl za účelem jejich komerčního užití v digitální podobě.

45 Je pravda, že směrnice 2001/29 nebrání tomu, aby taková vnitrostátní právní úprava, jaká je dotčena v původním řízení, sledovala takový cíl, jako je digitální využívání komerčně nedostupných knih v kulturním zájmu spotřebitelů a společnosti jako celku. Sledování tohoto cíle a tohoto zájmu však nemůže odůvodnit výjimku z ochrany zajištěné autorům touto směrnicí, kterou unijní normotvůrce nestanovil.

46 Konečně je třeba uvést, že taková právní úprava, jaká je dotčena v původním řízení, zejména umožňuje autorům ukončit komerční využívání jejich děl v digitální podobě, a to buď ve společné shodě s vydavateli těchto děl v tištěné podobě, nebo samostatně, avšak pod podmínkou, že v tomto druhém případě předloží důkaz, že jsou jedinými nositeli práv k uvedeným dílům.

47 V tomto ohledu je nutno zaprvé připomenout, že z výlučné povahy práv na rozmnožování a sdělování veřejnosti, jež jsou stanovena v čl. 2 písm. a) a čl. 3 odst. 1 směrnice 2001/29, plyne, že autoři jsou jedinými osobami, kterým tato směrnice originárně přiznává právo na užití jejich děl (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 9. února 2012, Luksan, C-277/10, EU:C:2012:65, bod 53).

48 Z toho plyne, že i když směrnice 2001/29 nezakazuje členským státům poskytnout kromě toho určitá práva nebo určité výhody takovým třetím osobám, jako jsou vydavatelé, je tomu tak za podmínky, že tyto práva a výhody nezasahují do práv, která uvedená směrnice přiznává výlučně autorům (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 12. listopadu 2015, Hewlett-Packard Belgium, C-572/13, EU:C:2015:750, body 47 až 49).

49 Je tudíž třeba mít za to, že pokud se autor díla v rámci uplatnění takové právní úpravy, jaká je dotčena v původním řízení, rozhodne ukončit do budoucna užívání tohoto díla v digitální podobě, musí být možné toto právo vykonat, aniž by v určitých případech záviselo na shodné vůli jiných osob, než kterým tento autor předem udělil svolení k takovému digitálnímu využití, a tedy na souhlasu vydavatele, který má nadto pouze práva užívat uvedené dílo v tištěné podobě.

50 Zadruhé z čl. 5 odst. 2 Bernské úmluvy, která je pro Unii závazná z důvodů uvedených v bodě 32 tohoto rozsudku, plyne, že požívání a výkon práv na rozmnožování a sdělování veřejnosti, která autorům přiznává tato úmluva a která odpovídají právům stanoveným v čl. 2 písm. a) a čl. 3 odst. 1 směrnice 2001/29, nemohou být podrobeny žádné formalitě.

51 Z toho zejména vyplývá, že v rámci takové právní úpravy, jaká je dotčena v původním řízení, musí mít autor díla možnost ukončit výkon svých práv na využívání tohoto díla v digitální podobě třetí osobou, a zakázat jí tak jakékoli budoucí užití v takové podobě, aniž se musí v určitých případech předem podrobit formalitě spočívající v prokázání toho, že jiné osoby nejsou mimoto nositeli jiných práv k uvedenému dílu, jako jsou práva týkající se jeho užití v tištěné podobě.

52 S ohledem na všechny výše uvedené úvahy je třeba na položenou otázku odpovědět, že čl. 2 písm. a) a čl. 3 odst. 1 směrnice 2001/29 musí být vykládány v tom smyslu, že brání tomu, aby taková vnitrostátní právní úprava, jaká je dotčena v původním řízení, pověřila autorizovanou organizaci pro výběr a rozúčtování autorských odměn výkonem práva udělit svolení k digitálnímu rozmnožování tzv. „komerčně nedostupných knih“, tedy knih uveřejněných ve Francii před 1. lednem 2001, které již nejsou šířeny pro komerční účely ani nejsou uveřejňovány v tištěné či digitální podobě, a k jejich sdělování veřejnosti v digitální podobě a současně umožňovala autorům těchto knih nebo jejich právním nástupcům podat námitky nebo ukončit výkon tohoto práva za podmínek v ní stanovených.

K nákladům řízení

53 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (třetí senát) rozhodl takto:

Článek 2 písm. a) a čl. 3 odst. 1 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/29/ES ze dne 22. května 2001 o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti musí být vykládány v tom smyslu, že brání tomu, aby taková vnitrostátní právní úprava, jaká je dotčena v původním řízení, pověřila autorizovanou organizaci pro výběr a rozúčtování autorských odměn výkonem práva udělit svolení k digitálnímu rozmnožování tzv. „komerčně nedostupných knih“, tedy knih uveřejněných ve Francii před 1. lednem 2001, které již nejsou šířeny pro komerční účely ani nejsou uveřejňovány v tištěné či

digitální podobě, a k jejich sdělování veřejnosti v digitální podobě a současně umožňovala autorům těchto knih nebo jejich právním nástupcům podat námitky nebo ukončit výkon tohoto práva za podmínek v ní stanovených.

Podpisy.